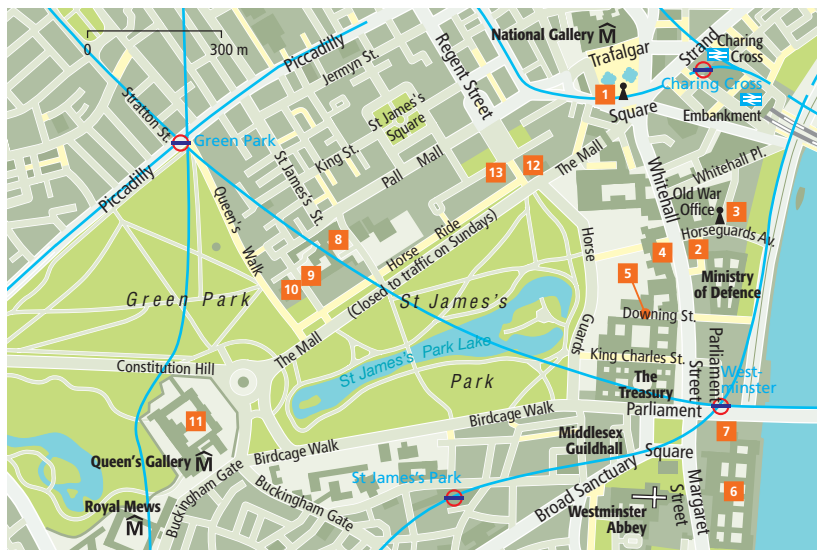

Het kompas van Londen

15 manieren om je onder te dompelen in de stad

Uitneembare kaart D/F 3/5 | Station Charing Cross

INFO EN OPENINGS-TIJDEN

Horse Guards Parade 4: aflossing van de wacht ma.-za. 11, zo. 10 uur.
Palace of Westminster (Houses of Parliament) 6: parlement. uk/visiting, debatten in het House of Commons en rondleidingen, zie de website voor alle mogelijkheden, rondleidingen met gids vanaf £29 voor volwassenen.

Westminster Abbey (► blz. 28). Koning Eduard de Belijder liet halverwege de 11e eeuw zijn residentie naar Londen verplaatsen en bovendien de kerk en palermaast zijn nieuwe paleis bouwen. Het huidige **Palace of Westminster** 6, ofwel de **Houses of Parliament**, is echter nieuwer. Het neogotische gebouw met zijn vele vergulde torentjes, spitsen en versieringen, dateert uit de eerste helft van de 19e eeuw en heeft zich in de loop van de tijd tot een van de bekendste bezienswaardigheden van Londen ontwikkeld. Dit geeft een idee van waarom Groot-Brittannië zo intens vasthoudt aan zijn speciale rol in de wereld. Het British Empire bereikte een hoogtepunt onder koningin Victoria. Het beroemdste voorbeeld van de brede smaak van de periode die haar naam draagt, is de klokkentoren van het parlement. Sinds 2012 heet hij weliswaar Elizabeth Tower, maar hij is over de hele wereld bekend als **Big Ben** 7. Dat is eigenlijk alleen de naam van de grote klok, waarvan de diepe klank, de Westminsterslag, wereldwijd beroemd is. Vijf jaar lang was deze niet te horen wegens een renovatie van zowel de klokkentoren als de Elizabeth Tower, maar sinds november 2022 luidt hij weer. De komende jaren zullen steeds meer delen van

de parlamentsgebouwen worden gerenoveerd. De Britse parlementsleden en nobele Lords zullen gedurende 12 jaar naar andere gebouwen verhuizen. Ze hebben zich hier lange tijd tegen verzet. De uitgaven worden geschat op 3,5 miljard pond.

Op bezoek bij de koninklijke familie

De roodgeverfde boulevard van Trafalgar Square naar Buckingham Palace heet **The Mall**. Aan de ene kant ligt **St James's Park** (► blz. 84), aan de andere kant staan grandioze *town houses* en paleizen, zoals **St James's Palace** 8 (► blz. 82) – nog altijd de officiële residentie van het Britse koningshuis –, **Clarence House** 9 en **Lancaster House** 10, zetel van het Commonwealth-secretariaat. **Buckingham Palace** 11 is omgeven door hoge muren en gietijzeren hekken. Gewone mensen hadden eigenlijk alleen toegang als ze door de vorst met een orde of adellijke titel werden beloofd of voor een *garden party* waren uitgenodigd. In 1992 kwam hierin verandering nadat Windsor Castle was getroffen door een verwoestende brand. De koninklijke huishouding had geld nodig en kwam op het idee om de negentien *state rooms* (staatsievertrekken) open te stellen voor betalende bezoekers – weliswaar alleen in augustus en september, wanneer de *royal family* zich van oudsher terugtrekt op haar kasteel in Schotland. In 1703 werd het paleis gebouwd voor de Duke of Buckingham. Koninklijke residentie werd het gebouw pas toen George III het in 1775 kocht voor zijn koningin Charlotte von Mecklenburg-Strelitz, met wie hij vijftien kinderen kreeg. Pas in de 19e eeuw werd het gebouw officieel residentie van een regerende monarch. Victoria was de eerste die het paleis betrok.

In St James's Park, sinds Hendrik VIII het park waar koningen wandelden of jaagden, kun je nu lekker in een ligstoel chillen

Je hebt op de televisie vast weleens het traditionele 'Hear hear!' van de Britse **parlementariërs** gehoord. Doet het je niet een beetje denken aan het blaten van schapen? Als je de mengeling van ouderwetse rituelen, wonderlijke gedragingen en ordinare scheldpartijen van de afgevaardigden wilt meebelevén, is dat tijdens de zittingsperiodes van het House of Commons zonder al te veel formaliteiten mogelijk. Je hoeft alleen maar geduldig in de rij nieuwsgierigen voor de St Stephen's Entrance te gaan staan.

→ OM DE HOEK

Het **Institute of Contemporary Arts (ICA)** 12 (Instituut voor Hedendaagse Kunst, The Mall, SW1Y 5AH, ica.art, di.-do., 16-23, vr.-zo. 12-23 uur, £1) werd in 1947 door een collectief van schrijvers, kunstenaars en critici gesticht. Het biedt kunst en trends op het gebied van film, theater, fotografie en muziek. Sinds 1968 is het Instituut gevestigd in het Carlton House Terrace tegenover de vroegere Pruisische ambassade, nu zetel van de **Royal Society** 13.

6

De schatkamer van het Empire – British Museum

Waar teren de Britten nog altijd op? Natuurlijk op de herinnering aan de glorierijke tijden van het Empire. Er is haast geen betere plaats te bedenken dan het British Museum in Bloomsbury om die periode tot leven te brengen. In 94 zalen kun je bewonderen wat Britse archeologen, plunderaars en ontdekkingsreizigers mee naar huis hebben genomen.

Het **British Museum** behoort niet voor niets tot de top tien van toeristische attracties in Londen. Bedenk van tevoren wat je wilt zien, want het aanbod is gewoon te groot. Wil je Egyptische mummies bekijken of de mozaïekmaskers van de Azteken? Of ben je meer geïnteresseerd in Chinese vazen?

Wow, wat groot! Beelden van de Egyptische farao Ptolemaeus II

Houd vervolgens vast aan je keus, anders wordt een museumbezoek pure stress. Dat is duidelijk af te lezen aan de uitgeputte gezichten van veel bezoekers bij de uitgang. Wie zonder plan door de ontelbare zalen van het museum rent, kan zich aan het eind niets meer herinneren van wat hij gezien heeft.

In steen uitgehakt

In **zaal 4** kun je een in steen gebeiteld woordenboek bewonderen. De **Steen van Rosetta** is een van de belangrijkste voorwerpen van het museum en maatgevend voor de ontwikkeling van de moderne egyptologie. Dat kon niemand vermoeden toen de onopvallende basalten plaat in 1799 in het Nijldal werd gevonden.

De betekenis ervan werd pas duidelijk toen werd ontdekt dat ongeveer 2200 jaar geleden in het Egyptische Memphis een dankwoord van priesters aan een van de Ptolemeïsche koningen in de steen was gebeiteld, en dat in drie talen: in het oud-Grieks, het demotische schrift en Egyptische hiërogliefen. Dat stelde archeologen voor het eerst in staat niet alleen de Egyptische hiërogliefen te ontcijferen, maar ook te bewijzen dat het om een fonetisch schrift ging.

Toen de secretaris-generaal van de Egyptische Hoge Raad van antiquiteiten eind 2009 voor het laatst om teruggave vroeg, kreeg hij een onverbiddelek 'no' te horen. Daarin zijn de Britten keihard.

Steen des aanstoots

Veel tijd en onverdeelde aandacht verdient **zaal 18**. Je kunt hem het best bekijken aan het eind van je rondgang, zodat de voorwerpen hun uitwerking niet zullen missen.

De indrukwekkende zaal vormt de gepaste omgeving voor de beroemdste stenen van het British Museum, de zogenaamde **Elgin Marbles**. Het gaat hier gewoonweg om geroofd goed. De fragmenten – beelden en reliëfs van een fries uit de 5e eeuw v.Chr. – komen van het Parthenon van de Acropolis in Athene. Ze werden tussen 1801 en 1804 in opdracht van de Britse diplomaat lord Elgin van de Acropolis verwijderd, naar Engeland gebracht en aan de staat verkocht.

Al vele tientallen jaren lang eisen de Grieken hun eigendommen terug, maar Londen weigert. Met welke argumenten? De Engelsen beweren dat de

De locatie van het British Museum is wel heel erg passend: **Bloomsbury** is de wijk van het leren en denken. In vrijwel elke straat zit wel een beroemde universiteit of een topcollege.

Jawel, er zijn ook Engelse objecten in het museum te vinden, zoals deze bronzen helm die aan koning Raedwald zou hebben toebehoord en in Sutton Hoo (Suffolk) in een Angelsaksische scheepsgraf uit de 7e eeuw is gevonden

Museumlandschap van Londen

Meer dan tweehonderd musea gaan bijna letterlijk de strijd met elkaar aan om de aandacht van de bezoekers te winnen. Alfabetisch reikt het aanbod van het Alexander Fleming Laboratory Museum – Fleming ontdekte de penicilline – tot het World Rugby Museum in Twickenham. In het stadion daar is plaats voor 82.000 rugbyfans. In het alfabetische rijtje van alle musea ontbreken de letters X, Y en Z. En als je bedenkt dat er in Greenwich een Waaiermuseum (Fan Museum) is, dan is het bijna verbazingwekkend dat er geen Yo-Yo Museum (Jojomuseum) en een Zoo-Museum zijn. Het is wachten op een museum over xylofoons. Als nieuwkomer in Londen zal het je verbazen dat de meeste musea en galeries geen toegangsprijs vragen. Met bijna 40 miljoen bezoekers per jaar gaat het om een heleboel geld dat hierdoor eigenlijk verloren gaat. In de meeste musea is inmiddels behalve een winkel ook een café, waarmee ze in de regel meer verdienen dan ze met de kaartverkoop zouden doen. Je hoeft alleen voor speciale exposities te betalen. De zogenaamde *blockbuster events* waren weliswaar jaren geleden doodverklaard als publiekstrekkingen in het Verenigd Koninkrijk, maar dat bleek een vergissing. Met name de Royal Academy, het British Museum en de National Gallery trekken met hun speciale tentoonstellingen steeds weer grote bezoekersaantallen.

INFORMATIE

De meeste grote musea en veel galeries zijn gratis toegankelijk, maar een donatie is altijd welkom, zelfs als er wel voor toegang moet worden betaald. Hiervoor staan er in de hal plexiglasen trommels, waarin bezoekers kleingeld kunnen gooien. Met de London Pass krijg je korting bij enkele musea die niet gratis zijn en in veel gratis musea een extraatje, zoals een audioguide. In de regel hoef je alleen bij heel populaire speciale tentoonstellingen op een wachttijd te rekenen. Als je je ticket vooraf online koopt, kun je meestal een tijdstip boeken (ook bij gratis musea).

In de Earth Hall van het Natural History Museum draait alles om het ontstaan van onze planeet

Town houses en paleizen

In Londen staan veel paleizen van monarchen en vooral *town houses* van adellijke en rijke bewoners. Enkele daarvan zijn toegankelijk. Je kunt er de pracht en praal bewonderen waarmee ze hun gasten wilden imponeren. In veel van die huizen dringt zich de gedachte op dat het toch prettiger leven is als je niet wordt geleid door de drang representatief te moeten zijn.

Pracht en praal in overvloed

Apsley House C 4

Dit huis had lange tijd het adres Londen nr. 1, want het was het eerste Londense huis dat men vanuit het dorp Kensington tegenkwam. Baron Apsley liet het in 1778 ontwerpen door architect Robert Adam. Ongeveer 50 jaar later werd het stadspaleis vergroot en verbouwd voor de held van Waterloo, Wellington, die de slag tegen Napoleon met hulp van veldmaarschalk Blücher gewonnen had. De laatste was toen zo populair in Engeland dat hij nauwelijks rustig kon gaan paardrijden in Hyde Park. Pubs werden naar hem genoemd en spoorwegingenieur George Stephenson doopte zijn eerste stoomlocomotief 'The Blucher'. Blücher is in Engeland vergeten, maar de nakomelingen van Wellington wonen nog altijd in Apsley House. Enkele vertrekken zijn prachtig ingericht.

149 Piccadilly/Hyde Park Corner, W1J 7NT, wellingtoncollection.co.uk, metro: Hyde Park Corner, apr.-okt. wo.-zo. 11-17, nov.-mrt. za., zo. 11-17 uur, €12,50, 5-17 jaar €7,50, wo.-vr. €11/6,50

Hier woonden geleerden

Dr Johnson's House H 2

Het huis van schrijver en lexicograaf Samuel Johnson dateert uit de 17e eeuw. In de met grijze houten panelen betimmerde vertrekken staan meubels uit Johnsons tijd, aan de muren hangen portretten en tekeningen, waaronder ook een van zijn zwarte bedienden Francis Barber. Andere bezienswaardigheden zijn Johnsons theekopje, zijn jichtstoel en twee uitgaven van *A dictionary of the English language*.

17 Gough Square, EC4A 3DE, drjohnsonshouse.org, metro: Chancery Lane, di.-za. 11-17 uur, €9, met korting €8, 5-17 jaar €4

Prinsessenhuis

Kensington Palace kaart 3, D 3

Het aanvankelijk nogal bescheiden stadspaleis Nottingham House kwam in 1689 in bezit van Willem III. De koning liet het bouwwerk van Christopher Wren vergroten en verbouwen tot zijn Londense residentie. George I en zijn architect William Kent zijn verantwoor-

Samuel Johnsons kat Hodge vraagt zich af wie er allemaal in en uit loopt in haar huis aan Gough Square